ВАСИЛЬ
СЛАПЧУК

НІМА ЗОЗУЛЯ

Василь Слапчук

НІМА ЗОЗУЛЯ

ВІРШІ

Дрогобич
Видавнича фірма
«ВІДРОДЖЕННЯ»
1994

ББК 84.4УКР
С 47

Пропонована книжка – надзвичайно цілісний, скрупульозний і вражаючий ліричний щоденник талановитої і мудрої людини, яку афганська війна зробила інвалідом, а доля — поетом. Відтворити в яскравих, точних образах драматизм існування на грані між життям і смертю – велике мистецтво, але вартість поезій Василя Слапчука не вичерпується цим. Тут є щось більше: і природна здатність розкривати драматизм, здавалося б, ординарного, і драматизм світоглядний, і драматичний шлях особистісного і національного самоусвідомлення... Тобто, є те, що робить вірш поезією – навіть тоді, коли ще далеко не всі секрети «творчого ремесла» розкриті автором.

Є така страшна річ, як ілюзія знання. Так, зараз багатьом людям здається, що вони знають усе необхідне про війну в Афганістані, і на основі цього «знання» вони визначають своє ставлення і до цієї кривавої бойні, і до її інспіраторів, і до учасників. Характер і сутність цього «знання» і породжувані ними конфлікти та психологічний травматизм – відомі. Збірка Василя Слапчука розвіє цю ілюзію в кожного, хто її прочитає й осмислить. Та й самим «афганцям» вона допоможе – зокрема, визначитись не тільки у ставленні до того, що минуло, але не відпускає й досі, але й до того, що відбувається зараз – з ними і навколо них. А це необхідно всім нам, бо вони – не «тягар» чи «проблема», а сини України.

Хкдожник *Зоя Слободян*

Редактор *Василь Іванишин*

© В. Слапчук, 1994
ISBN 5-7707-5090-1
© ВФ «Відродження», 1994

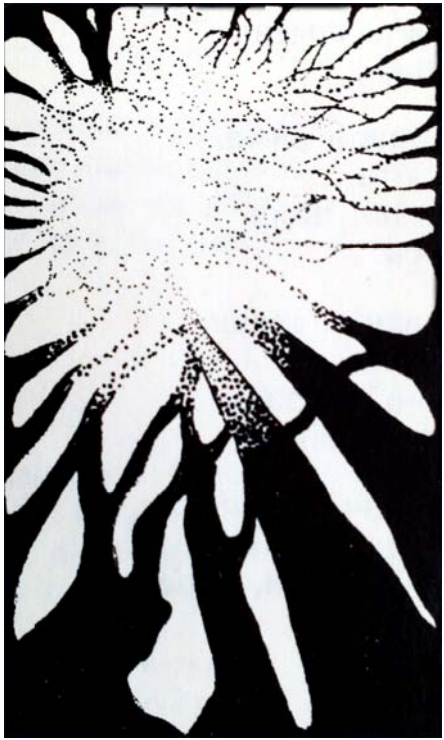

ОСТАННЯ КОЛИСКОВА

* * *

А на війні як на війні,
Війна війною.
Якщо не вбили восени,
Уб'ють весною.

Якщо не зрадила зима,
То зрадить літо.
Нема солдатові, нема
Куди подітись.

Зумієш вижити – живи
і дякуй Богу.
Стріляє коник із трави,
Здійняв тривогу.

Виходить військо з трав густих,
Ущент розбите.
Прости нас, Господи, прости
Живих і вбитих.

* * *

Вхромляв у землю лезо,
Садив москаль березу.
І я, москаль між москалів,
Копав ямки в чужій землі,
Поїв туземців соком
Березовим, допоки
Береза та не всохла.
Упав москаль – не охнув.
Не між беріз, а серед дров
Березових йому конати…
Лилася з горла чорна кров,
Як сік туземного граната.

* * *

Птахи, сформовані в ключі,
На південь вірну путь тримали,
А нас чекала далечінь
Та ще усякого чимало.

Ми йшли з тобою в далину,
І вже тоді нас щось єднало.
Ми йшли з тобою на війну,
Та цього ще самі не знали.

* * *

Ми рухались німо, наосліп,
В долину спускались з гори.
Кричав десь наляканий ослик
І схлипував тихо арик.

Всі стежку топтали одну,
Нас жалили кулі зустрічні…
Безмовно ішли крізь війну,
У безвість ішли, як у вічність.

* * *

Афганістан – це черга
за вінками з хвої.
А в хвої паперові квіти
цвітуть, не в'януть,
пахнуть
втратою.

Хто крайній?

* * *

Чому я тут?
Якщо слова вуалі відгорнути,
Точніше, не вуаль,
а маскувальні сіті,
то
я тут, аби вбивати,
я тут, щоб бути вбитим.

РІК 1981

З'їм хліба чорного, зап'ю водою,
Злизну минтаю з леза штик-ножа.
А десь в Союзі падають надої,
Зате помітно виріс урожай.

На вулицях в містах, як завше, людно,
Веде парторг колгоспників у бій…
А я пролежую в окопі будні
І лиш свята проводжу на «губі».

* * *

Кигиче ніч, година пізня.
Крадеться від радистів пісня.
На чатах двоє, я – один з двох.
І це мене з якогось залу,
Питає Пугачова Алла:
«Куди зника дитинство?»
Мій друг мовчав, природа спала,
А я блукав по небу зором.
Моє дитинство, днів зо сорок,
Як в горах безвісті пропало.

* * *

Стріляє літо з кулемета,
вузькі і жовті в літа очі,
Та довгий хвіст, як у комети,
нам зуби тим хвостом пісочить
і стерні золоті серпневі
вбиває в груди, наче цвяхи…
Літають металеві птахи
і гублять яйця металеві.
Літають срібнії зозулі
і не літа рахують – кулі,
а літо око мружить-плющить,
патрони кулеметні лущить.
Нас викидають з вертольота
в долину осені, а літо
із азіатськими очима
стікає сонцем за плечима.

* * *

То – страх мій. Не чіпай,
Нехай висить на клямці.
Колише смерть сліпа
Дитину в чорній ямці.

Приспали лялю з автомата:
Спи-засинай.
Якщо і я почну дрімати,
Ти не чіпай.

Ти не чіпай і не буди,
Постій знадвору.
Попий свяченої води
І не суди мене суворо.

Висить на клямці жовтий страх,
Такий звичайний і обов'язковий.
Неначе коники в житах,
Співають автомати колискову.

* * *

Вклякнув хлопець на коліна,
Впав грудьми на дуло.
Повій, вітре, з України,
Повій до Кабулу.

Повій, вітре, повій, вітре,
Аж із України.
Поцілуй у лобик сина,
Мамі сльози витри.

Не повіяв, не повіяв,
Не знялася буря.
Реготала смерть-повія
З дірочки від «бура».

* * *

Війна.
Це суто чоловіча гра.
Ковтнути б зараз кілограм
Вина.
За світлу пам'ять, добру душу…
Напитися сьогодні мушу.

Нині,
От тільки що, хвилину тому
Проводив друга я додому
В домовині.
Він залишив до строку гру.
Або нап'юсь, або помру.

* * *

Більш не піднімуть по тривозі,
І старшина не гаркне: «Струнко!»,
І мама не відпоїть трунком…
Везуть до цвинтаря на возі.

Рипить колесами підвода,
Її усе село проводить,
Грязюку місячи… Дорога…
Вони – на цвинтар, він – до Бога.

* * *

Яка печаль, яка мені печаль!
Який високий смуток вечоровий!
Солдатські сухарі гризе бача,
І дід старий пасе стару корову.

Старечий дід, шмаркате хлопченя,
Моя печаль в коров'ячому оці,
Мов акварель на цьому боці дня
І тінь моя на протилежнім боці.

* * *

Кидаю гранату –
Добрі люди, нате.
Добрі люди, добрі,
Підпалю вам обрій,
Підпалю хатину…
Йди – погрійсь, людино.
Люди добрі, люди,
Хай вам добре буде
Як, скажіть, солдату
Людиною стати?
Ставши – залишитись
І зостатись жити?
Любі мамо й тату…
Кидаю гранату.

* * *

…І я уже жива мішень,
і по мені уже стріляють.

І хоч не весело
від того,
що мішень,
зате
радію,
що жива.

* * *

У два неповних роки
мені подарували
іграшкового пістолета,
і я з захопленням
розстрілював своїх родичів,
а вони посміхалися –
думали, я граюся.

Лежу за каменем
і рахую патрони,
одного ховаю до кишені.
Пригадую дитинство.
Посміхайтеся, люди:
мій пістолетик вистрілив.

* * *

Його збила куля,
а він подумав,
що перечепився.
Та не треба
переконувати його
в помилковості
цієї думки.

* * *

Горіла хата на горі,
А друга під горою.
І в хаті дід старий горів
Із бабою старою.

Не пахло смаленим нікому.
Розкинув руки мертвий жаль.
Жарини ж сипались за комір…
Вся в дірочка моя душа.

* * *

Забили діда. Просто так.
Поганий настрій.
В скорботі Брєжнєв і Бабрак,
І Фідель Кастро.

Забили діда. Без вини.
Погана звичка.
За всіх заручників війни
Поставте свічку.

Схилили голови вожді,
Вдягнули траур.
А дід помер. Та що там дід!
Не в ньому справа.

* * *

На мить майнула ненависть в очах
І заховалася під чорні вії.
До мене посміхається бача,
І я його чудово розумію.
Коли б і я, як він, стояв без зброї,
І сам один, а їх було б хоч троє,
То він би мені горло перегриз,
З цієї кручі скинув би униз.
Щоб не гнівити Бога і судьбу,
Можливо, хлопець він і непоганий.
Та він народжений і зріс в Афгані,

А я сюди зі зброєю прибув.
Здогадуюсь, про що він зараз мріє,
І бачу ненависть в його очах.
До мене посміхається бача.
І я його чудово розумію.

* * *

У нас є три хвилини часу.
Одягнемо бронежилети
Й підемо штурмувати касу,
Що чорні продає білети.

Усе тут чесно і без блату,
Комарик не просуне носа.
Узяв білет, одразу ж платиш –
Життя своє до каси вносиш.

Узяв білет… Від чоловіка
Тоді не ждіть уже привітів.
Та розстаємось не на віки.
Зустрінемось на тому світі.

* * *

У гори. Вгору і вперед.
Уже злітна позаду смуга.
І касці поступається берет,
А плечі муляє «кольчуга».

Уже позаду і внизу
Квітучий сад Джелалабвда.
А серце ниє на грозу…
І, може, все уже позаду.

* * *

Порожня фляга, в роті сухо.
Ми мляві, наче сонні мухи.
На цій обпаленій землі
Ми – ніби мухи у смолі.

Але гукне комбат: «До бою!»
І млявість мов зніме рукою.
Тоді нас, Господи, прости,
Ми вже не мухи, а чорти.

* * *

Бійці жували сухпайок
І думали гуртом про воду –
Води у їхніх флягах йок[*].
Синіла ніч, і місяць сходив.

Згубив хтось свого штик-ножа,
Хтось кляв чужого президента,
А зовсім поряд, під брезентом
Товариш неживий лежав.

* * *

У роті солоно і гірко,
Лице замурзане, в крові.
Малесенька в панамі дірка,
У мого друга їх аж дві.

Ми лежимо за валуном,
Носи встромивши в глину,
І хоч навколо ні стеблини –
Обом нам пахло полином.

---

[*] Йок – нема (*з узбецької*).

* * *

Один солдат на свете жил,
красивый и отважный…

Булат Окуджава

Ми всі солдати паперові,
Солдатам місце на війні.
Своєї не шкодуєм крові
І мужньо горимо в огні.

Уб'ють нас неодноразово,
Конати будемо живі…
Й нікого не замучить совість,
Ніхто за це не відповість.

Бо ми солдати паперові.

* * *

Поцілував у тім'я сумнів.
Закравсь у пазуху – щемить.
А кров біжить тягуче й сумно.
І вічністю вагітна мить.

Остання мить, А що є вічність?
Калейдоскоп із дат й імен?
Коротка, ніби день у січні.
І чорна, наче кров із вен.

* * *

Візьміть на крилоньки, пернаті.
Та замість «кру» лунає «кар».
Для кобри грає сопілкар,
А курка квокче на гранаті.

Усевидюще стежить око,
Чигає всюдисущий крук.
Сопілка випадає з рук.
Співає колискову квока.

Не добереш: у сніжнім небі
Летить чи пада чорний лебідь?

* * *

Усе зі слова почалось.
А для солдата слово «ворог»
Звучить, мов клацання затвора.
Але не в ньому суть і зло.

Щось перед словом ще було.
Війна вона до воїна сувора,
Не доживеш, не договориш,
Як всадить кулю тобі в лоб.

І вже не вирвуть і лещата
Хоча б слівце із уст одне,
Бо смерть стоїть над ним на чатах.

І гасне день, мов каганець.
Нам невідомо про початок,
Зате відомий всім кінець.

* * *

Він зупинився і присів,
Став перемотувать онучі –
Піхур натерся на нозі…
Та пахкнув постріл десь із кручі.

Хто був, здригнулися усі
І насторожились рішуче.
Та всього раз, лиш раз розсік
Повітря кулі свист гадючий.

Трава стелилася під тіло,
Під кров гарячу… На весь світ
Від страху й болю шелестіла.

І чоботи на тій траві
Валялися, такі нові,
Але уже осиротілі.

* * *

Ось і прийшла йому пора.
Душман не корчився від жаху,
Смерть зустрічав свою без страху,
Щасливим навіть помирав.

Нехай горить вогнем цей край,
Нехай усе тут стане прахом.
Він йшов до любого Аллаха,
А той поселить його в рай.

І наших гинуло немало,
Та їхня смерть була тяжка,
Їм не вчувалися хорали.

Їм доля випала гірка:
І на Землі життя не мали,
І рай на небі не чекав.

* * *

Хороша смерть, коли одразу,
І зрозуміти, щоб не встиг,
Що робиш ти останній вдих…
Щоб на півслові, на півфразі.

Якщо вже смерть, хай в серце вразить.
Щоб не конав серед живих,
Благально дивлячись на них…
Як смерть – то з першого щоб разу..

Життя обм'якне, ніби лук,
Як тятива на ньому трісне –
Пронизливий, короткий звук,

Мов шрам через плече навскісний,
Помре за обрієм, як пісня.
Не треба передсмертних мук.

* * *

А куля чує серця стук
І на його летить удари.
Веде мелодію просту,
Що найкоротша з усіх арій.

Несе в собі комусь біду
І незаслужену покару.
Дано їй силу і мету,
І досягне її, і вдарить.

Не куля – кулі. Їх – рої.
Одна комусь пробила груди.
Була людина і – не буде.

Але не куля вб'є її.
Наш ворог спільний і єдиний…
Людина знищує людину.

* * *

На ноги хлопцеві не встати.
Смерть розставляє свою сіть,
І люди в ній, як карасі…
Безвусих ловить і вусатих.

Там будуть близьких своїх ждати.
Ми згодом будем там усі.
Матусенько, не голосіть,
Не плачте, не журіться, тату.

Уже їм сонце не зійде,
Ласкаво в очі не засвітить,
НЕ усміхнеться золоте,

І не розчеше чуба вітер.
Без них сумніше буде в світі,
Без них коротшим буде день.

* * *

З дитинства віримо
в слова,
з колиски чуєм слово
«треба».

ТРЕБА
Воно попереду біжить,
веде нас в бій,
на смерть веде,
а друге ззаду підганяє.
Безсмертне слово.

З дитинства вірили
в слова…

* * *

Чому ви в мене стріляєте?
Я на цівці свого автомата
несу вам свободу.
Я навчу вас, як треба жити,
я зроблю вас щасливими.
Я приніс вам свободу.
Ось вона – на цівці автомата,
беріть її,
не бійтеся.
Тільки обережно,
не обпечіться –
цівка розпечена
до червона…
Невдячні ви люди.

* * *

Розсипаю кулі,
як мій дід колись зерно.
У мене ще буде час,
якщо не вб'ють,
подумати,
як легко вбити людину
і як важко після цього
жити.

ЧАС «Ч»

1

Час хліба, кулі час.
І треба комусь їсти.
Видлубуєм родзинки (кулі) з тіста,
На друге й третє – «чарс».

Час для життя і час для смерті,
Взаємо їх залежність…
Слід чобота на конверті
Із вічності у безвість.

Туди нам і дорога,
А форма одягу – білизна.
Нам заступила світ і Бога
Спідниця п'яної Вітчизни.

2

Не знаю туземної мови
І знати своєї не хочу.
Острах за поли ловить,
Вилущує очі.

Мушу з собою мати
Тлумача – автомата.
Його щирий усміх
Забезпечує успіх.

3

Сонце кружельцем цитруса
Впало у кров – бризки.
Ми з автоматом близько…
Від крові чужої витруся.

Сонце кружельцем лимона –
Німб із старої ікони.
Кров почорніла – кисне.
Утрамбую легені киснем.

В учорашнього вітру
Голос голодний.
Сонце вичавлене й холодне
Від крові своєї витру.

4

Повними чашами серць
П'єм за знайомство з кулею,
Волохаті думки про смерть
Закушуємо цибулею.

Благословляє нас рука
З-під золотого німба:
Час молока,
Час хліба.

ЯНИЧАР

Посланий до Афганістану
за дурним розумом,
я здибав там ще не розквітлу квітку істини.
І коли афганська куля запитала мене:
«А чого ти сюди прийшов?» –
з квасолин моїх очей
проклюнулися паростки провини,
а душі зробилося тісно в тілі,
як курчатку в яєчній шкаралупі.
І прилітала до мене з України бджола,
і жалілася,
що там зайди
на жовтих паляницях соняшників
будують аеродроми,
а весь нектар збирають бомбардувальники,
і ніхто їх не питає: «А чого ви сюди прийшли?»
І дорікала мені бджола, і жалила в серце.

А квітка не розцвітала.

* * *

Якщо вистрілити в людину –
вона помре.
Якщо просто вистрілити –
вона злякається.
Якщо не стріляти зовсім –
самому страшно.

* * *

Не кожен, хто вбив людину –
вбивця.
Але кожна вбита людина –
вбита.

* * *

Війна навчила мене
дивитися на людину
одним оком –
правим.

Всі ми трохи циклопи.

* * *

Підкрадається ніч.
Її спільник вечір
підсипає нам до їжі
снодійного.
Солдат спить,
а служба йде.

Але хіба це сон,
коли кожен шелест,
будь-який звук
звучить як крик:
«До зброї!»

* * *

Хтось осліпив мої очі.
Це ніч.
Хтось холодно дихає мені в щоку.
Це вітер.
Хтось наливає свинцем мої повіки.
Це сон.
Хтось нечутно крадеться в мій бік.

Я вистрілю першим.

* * *

Ніч.
Випущений мною трасер
просвердлив їй мочку вуха.
Од болі вона залементувала
неподалік в кущах
голосом шакала.
А згодом почепила собі
до вуха
золоту сережку –
місяця.
Я лишився задоволеним.
Ніч…

* * *

Ґвалтують ніч, ґвалтують ніч,
Яка звичайна і буденна річ.
То людським голосом, то голосом шакала
Ніч голосила і гукала.

Ґвалтують душі і тіла,
Тіла і душі.
І не тіла уже, а туші,
І чорні діри – де душа була.

* * *

Плямисті – в листі – парубки
завиграшки і залюбки
виймають душі з шкаралущі,
об чола б'ють гранати – лущать,
тужних наспівують пісень,
а Галя воду їм несе.
Та то й не Галя – Гюльпача,
і не вода, а, власне, чай
в піалі, і не їм –
чекає Гюльпачу Наїм.
Не вір, ханум, йому – обмане
душман затятий, син душмана.
Бачі твоєму очі смерть зашила,
даремно ти, ханум, спішила.
Плямисті парубки поснули,
жалю не знають і печалі.
Принесла хлопцям воду Галя
і гірко плаче: обманули.

* * *

Як куля в плечі,
Як в спину ніж, –
Афганський вечір,
Афганська ніч.

Як в грудях рана,
Як кров з грудей –
Афганський ранок,
Афганський день.

Радянські зорі,
За боєм бій…
Афганські гори,
Афганський біль.

* * *

Цвіте і піниться гранат,
І засипає цвітом гори.
Закляк навколішки солдат,
Молитву творить.

Злилися небо і земля
Так, що й навік не роз'єднати.
Солдат навколішки закляк,
Цвітуть гранати.

* * *

Дорога в гори й вгору.
Бетонка, наче вістря
І, мов церковні хори,
Дзвенить, співа повітря.

Від себе і до себе,
Живе і помирає…
Веде дорога в небо,
Та не веде до раю.

СЕРЦЕ ОКУПАНТА

Ворог цілиться в моє серце
і не знає, що я
залишив його
на Батьківщині.

* * *

Спокійно йшов,
насвистував безпечно,
а під ногами мінне поле…
Та я не знав.
І сталось чудо.

Це мама провела мене
за руку.

* * *

Пострілом з автомата
сонце не зіб'єш,
але його можна погасити.
Варто лиш вистрілити
в людину.

* * *

Я – самотній постріл
в громі канонади.
Я – частка цього грому,
я сам маленький грім.
Не холостий,
не бутафорський,
а справжній.
Я – самотній постріл
вгору.

* * *

Десь там в далекому Союзі
хтось хоче жити, як усі,
хтось, щоб не гірше від сусіда,
а хтось і краще хоче жити.
А тут
ми,
ми тут хочемо жити.
Просто жити.

* * *

Там, де пролилася кров, –
виростає ненависть.
Де виросла ненависть –
сіється смерть.

І горе тоді жінкам.

* * *

Один тільки подих
і від кульбаби
залишається сама назва.
Мені це нагадує вибух.
Одна лише мить –
і від людини
залишається тільки ім'я
і спогад.
А цинк невідомо з чим
для порядку
відправляють
батькам.

* * *

Я іграшковий солдатик
на справжній війні.
І хай вам буде страшно,
коли я загину.

* * *

Мов камінь, кинутий у воду, –
короткий звук
і розійдуться кола…
Щоб хоч якийсь лишити слід,
я на воді
пишу
своє ім’я.
Вбиваю кулю в кулю.

* * *

Мене не вб’ють.
А якщо це станеться,
я лежатиму під уламками
неба
і думатиму
про вічне.

* * *

Якщо я виживу,
то житиму.
Якщо я житиму,
то не так, як раніше.

Я бачив смерть…

* * *

Постріл…
І одним менше.
Менше однією людиною,
а ворогів уже більше.

Ціла країна ворогів,
а мені ж тільки дев'ятнадцять…

* * *

Я спав у затінку «броні»,
Лице сховавши під панаму,
Розлука снилася мені:
Кружляла – хижий птах – над нами
І, мов курчаток, крала дні…
Розлука снилася мені.

* * *

Моя Вкраїно і Волинь!
Мене дороги завели
У ці чужі, похмурі гори,
І повернуся я не скоро.

Я повернусь обов'язково.
І може статись – достроково,
Якщо не тілом, то – клянусь –
До вас душею повернусь.

МОЛИТВА НА ПОВЕРНЕННЯ

Мій Боже,
Тобі усе відомо,
шлях укажи додому,
до мами.
перехожих
німими, як забуте слово,
устами.
Молив, молю і буду знову:
вкажи, а матір відшукаю сам,
повір моїм сльозам
гірким.
Жінки, жінки, самі жінки,
над однією – німб,
по нім
признаю неньку
стареньку.
Вона ж – я знаю –
мене впізнає
по ярмі.
Амінь.

* * *

Усе, що робиться, – намарне,
А що не робиться – дарма.
Немає спокою, нема,
А на душі ж було так гарно!

Було так тихо і святково.
Але наверзлося мені,
Що я загинув на війні,
І світ не справжній, а ляльковий.

Що я – лиш лялечка з вертепу,
Моє єство – цупкий папір...
Я – окупант високих гір
І тихий в'язень лісостепу.

* * *

У зажури у полоні
Задивився на долоні,
Намагаючись вгадати,
Що чекає на солдата.

Серце тьохнуло юначе –
Несподівано побачив
В загадкових зламах ліній
Долю свого покоління.

Що ж було з солдатом далі?..
Орден світиться, медалі...
Рідна вулиця, по бруку
Йде юнак безрукий.

* * *

Вхоплюсь за серце, не за зброю,
І тінь легка лелеча
Хрестом важким на плечі
Впаде – любові Божий прояв.

І серце прихилю й коліна.
На, ніби кров, червоній глині,
Шинелею укритий,
Лежить лелека вбитий.

ЗОРЕПАД

1

Постріл із «бура»
сполохав тишу,
і вона, мов саван
огорнула тіло бійця.
А луна від пострілу,
докотившись
до його дому,
убила матір.
Падали зорі...

2

Зорі падають,
їх не меншає.

Солдати гинуть,
а їх все більше.

Тільки хто про це думає?
Астрономи і матері?

* * *

Сьогодні видали «мабуту»[†].
Вбрання отримали нове.
Зима позаду. Може бути,
Що й літо ми переживем.

[†] Літній солдатський одяг.

Це теж подія для солдата.
Тяжкий той хрест, що він несе
В Афганських горах. Може статись...
Тут може статися усе.

* * *

Гори. Літо. Сонце світить.
Тихо чеше трави вітер.
Думу думає осел,
А його бача пасе.
Річка хлюпається збоку,
І вузенька й неглибока.
Хата з глини. Поруч сад.
За горбком Джелалабад.
БМП. Чувак в панамі.
Я признаюсь (та між нами),
Це слуга покірний ваш.
Ось і весь тепер пейзаж.

* * *

У цьому пеклі, на жарі,
Я вже до краю озвірів.
Якщо не вип'ю зараз чаю,
То сам за себе не ручаюсь.

Натхнення в голосі осла.
Йому підтягує мулла.
Хоч би замовкли вже обоє,
Бо зараз щось зроблю з собою.

Мулла береться за Коран,
Я ж отупілий, мов баран.
До пекла бачу вже ворота.
Я чай варю в своєму роті...

Я б плюнув зараз на війну
І закохався б у ханум,
І випив би по чарці з кожним.
Але не можна.

* * *

Набридло все мені. І всі.
Моя усім набридла пика.
А той, хто нас сюди покликав,
Щоб капелюха свого з'їв.

Мов ніж у вуха – крик осла.
Це він вивчає мову нашу.
А той, хто нас сюди послав,
Щоб їв лишень перлову кашу.

Усе мені осточортіло.
Чогось, чого – не знаю, жаль.
Коли ж моє спочине тіло,
І заспокоїться душа?

ДЕЗЕРТИР

Павук – невтомний ткач,
Сукає павутини.
Нікчемний утікач,
Зацькована людина.

І сам не вб'є нікого,
Його не вб'є ніхто...
Іде шукати Бога
Малесенький Христос.

Не налякає матір
Сухий затвору звук.
У цівці автомата
Живе павук.

ДОЛЯ ПАЦИФІСТА

Із цівки мого автомата виросла квітка,
а довкола кричать, що це провокація,
і роблять все для того, щоб я
перенаситив квітку вологою.
Їхні ж очі давно замулилися
і поросли мочарами.
Записують номер мого автомата
(трибунал розбереться)...
і повідомляють мій номер.
На кінчику цівки мого автомата
в чужих руках розцвіла квітка,
то був спалах
пострілу.

ДВА ПОГЛЯДИ

1

Лежить боєць,
заскліло дивиться крізь нас,
на грудях пляма крові,
наче орден.

2

Живе юнак,
і всюди дивляться крізь нього.
А на святковому костюмі
орден,
наче пляма крові.

РОЗСТРІЛ МОДЖАХЕДАМИ ПОЛОНЕНОГО

На голові гніздо зозулі,
Як в мусульманина чалма.
Зняли одежу і роззули...
В гнізді яйце. Її ж нема.

Залишила в гнізді пір'їну,
Життя вовтузиться в яйці...
В юначім серці Україна
І мамин хрестик в кулаці.

Уже далеко відкотилась
Від християнина чалма...
Зозуля щойно народилась,
Та народилася німа.

* * *

Сьогодні я живий,
А ти сьогодні вбитий.
Та не тужи, не вий,
Я хочу сам повити.

Полеж, не заважай.
Мій побратиме сірий.
Бо прийде завтра та й
Здере з живого шкіру.

Сьогодні я живий,
Хоч ставлю це під сумнів.
Ти очі мав розумні,
Але не їв трави.

У траурі вовки,
І тужать вовкулаки...
Сьогодні день такий,
Що й сам би я заплакав.

ПОЇЗДКА ДО ПОПЕЛЮШКИ

Все іще попереду,
Вір мені, спасенному.
Я приїду в середу
На коні зеленому.

Буде коник з вусами
І копит не матиме...
Торгували душами
Хлопці з автоматами.

Не курить дорогою,
Небеса задимлені...
Відпрошусь у Бога я,
Попелюшко, жди мене.

Припізнюсь лиш трішки.
Бо ітиму пішки.

ЗА КРОК ВІД РАЮ

Афганістан,
Твої уста
Мовчать про наш пекельний біль.
Котрим завдячуєм тобі.
Ні, не тобі, своїм вождям.
І платимо за це життям.

1

Це не країна – мінне поле.
Над головою сонця німб.
Не одвернись од мене, доле.
Надію залиши мені
Скажи мені, що все наснилось,
А на уста хлюпни води.
Прохаю: доле, розбуди,
І щоб на краще все змінилось.
Молю тебе: пообіцяй,
Що виживу й не озвірію,
Не плюну на юначу мрію.
Людського не зречусь лиця.
І що в житті не розчаруюсь,
Що не зненавиджу людей.
Що в скелях цих не замурую
Я серце – вирване з грудей.

Прихильна будь до мене, доле,
Через провалля проведи.
А захлинуся кров'ю, болем,
Тоді в лице хлюпни води,
Отої з рідної криниці –
Вода цілюща і смачна.
І воскресить мене вона.
О доле-доленько, чернице,
Скажи мені, що все це сниться,
Що сни рожеві й голубі
Прийдуть кошмарам цим на зміну.
Скажи мені це неодмінно.
...І не повірю я тобі.

2

Я вбив сьогодні чоловіка,
Людину я сьогодні вбив.
Він був, приблизно, мого віку.
Я б не вбивав його, якби
Мене він не хотів убити.
А що мені було робити?!
Що не вигадуй – з двох одне:
Чи я його, чи він мене.
Я чергу дав із автомата,
А він на мить якусь не встиг,
Обм'як, хитнувся і затих.
І хай його голосить мати,
Хай не тривожиться моя.
Я не вагався: він чи я?
Хай дивляться вожді з ікон,
Як я шаную їх закон.
Хто я? Я – раб! Я – гладіатор!
Я не належу сам собі.
Я залишив самотню матір,
Аби щодня ходити в бій,
Приреченим до страти.

3

Тут зуб за зуб, за око – око.
Закон цей давній і жорстокий.
Хоч відмінив його Христос,
Про це не згадує ніхто.
Мене за смерть чиюсь вбивали,
І я валявся під дувалом,
Згасало сонечко руде...
А серце – вирване з грудей –
Стрибало, билося об камінь,
А я ловив його руками
Й назад у груди запихав
І повз подалі від гріха.
Боявся серце загубити.
Боявся, що бажання вбити
Тоді поселиться в мені,
І стану катом на війні,
Що лиха людям цим накою...
Я серце прикривав рукою,
Оберігав його, як міг,
Але не серце я беріг.
Допоки з серцем – я не вбивця,
Не стану схожим на мисливця,
Котрий полює на людей.
А серце – вирване з грудей –
Здригається в моїй долоні,
Але воно тут не в полоні.
Я затиснув його в руці,
Щоб не кривавили рубці.

4

Мій автомат не знає втоми,
Але не заздрю я йому.
Коли вертатимусь додому,
Його і собою не візьму.

Бо і нього не робив і кроку.
Він захищав мене її беріг.
Війна ж давала нам уроки,
А ми їй кланялись до ніг.
Ми повзали і землю їли,
Стріляючи при цьому в ціль.
Ми виживали, як уміли.
Збиваючись па манівці.
Мій автомат жалю не знає,
Не знана ненависть йому,
Як ворог мій в крові конає,
Спостерігає він без мук.
За домом рідним він не тужить,
Листів од матері не жде,
До всього ставиться байдуже,
До світу цього, до людей...
І справа тут не в автоматі.
Бо він всього лиш інструмент,
Важливо, хто його візьме.
Хто буде у руках тримати.
Важливо, хто візьме й для чого.
Благословить чи прокляне...
Я знаю: з автомата мого
Убити можна і мене.

5

Я тихо плив весняним садом
І цвіт обтрушував з гілок.
Моя війна уже позаду,
Мені, здається, повезло.
Я не порвав до решти жили,
Допоки навіть не зомлів.
Війна позаду залишилась,
А я під небом, на землі.
В обличчя яблуні дихнули.

Я плив над ніччю і над днем.
Війна відходила в минуле.
Яке ж майбутнє жде мене?
І знову плив. Фонтан, алеї
І пелюстки п'янких квіток...
До біографії своєї
Я кров'ю написав рядок.
Я тихо плив листком кленовим
І над життям своїм кружляв,
То опускавсь на землю знову,
То десь ховалася земля.
У простір кану, розтаю,
Як грудка цукру в склянці чаю.
І душі хлопців зустрічаю,
Котрі загинули в бою.
Кудись лечу над райським садом.
Душа напіврозкута.
Гріхи лишилися позаду.
Попереду – спокута.

* * *

У грудях клекоти лелечі,
Шпак поселився в горлі.
Приходить смерть гаряча й гола
З коромислом старим на плечах.

Зливає небо у цеберки,
І небо ллється через вінця...
Усім давала по червінцю,
Мені ж дала лише цукерку.

ВІЙНА

Я щойно навчився вимовляти
це коротке металеве слово,
аж заскакує бородатий дядько:
– Пах! Пах!
Падай, ти забитий, –
гукнув до мене.
І не сказав завіщо.

Такі умови гри.

Вклякнули заповіді Божі,
одна в жалобі.

* * *

У день, коли я народився,
в моєму майбутньому
хтось,
заплющивши очі,
вистрілив,
і я закричав.
У день,
визначений Господом,
я зустрів
свою кулю…
Я надав мовчки.
І тільки вдома
на подвір'ї
зойкнула
моя мама,
хапаючись
за серце.

ПОРАНЕННЯ

1

Сонце підстрибнуло,
як дитячий м'ячик,
прокотилося у мене під ногами
і вдарилося об скелю.
А я ніяк не міг зрозуміти:
падаю в провалля
чи піднімаюся на небо.

2

Якщо мені скажуть,
що мене вбили –
я повірю.
Я тільки не повірю,
що це назавжди.

* * *

Біла грива, чорний кінь,
Срібнії стремена.
Зглянься, коню, не покинь,
Не втікай од мене.

Під копитами вужем,
Не вхоплюсь за гриву…
Ангел бавився ножем
Й посміхався криво.

Хоч від страху оп'янів,
Міркував тверезо.
Ангел протягнув мені,
Як спасіння, лезо.

Кров із горла, кров з руки –
Кольору заручин...
Біла грива, чорний кінь –
Падає із кручі.

* * *

Як крик подертий з горла
І як тягар мовчанки, –
Смерть молода і гола –
Одна на всіх коханка.

Як кров руда із рота,
Солдатка, офіцерша...
Я був у неї сотим,
Вона у мене – перша.

* * *

Лежу розхристаний і босий,
Із усі німих годую солов'їв,
А щойно землю рив я носом,
Чужу із кров'ю щойно їв.

Лежу і юний, і красивий.
Рушничний в грудях охолов заряд.
І моджахед старий та сивий
Читає наді мною «Кобзаря».

* * *

Така звичайна смерть,
Таке життя незвичне.
Я вже помер на чверть,
Але воскрес у січні.

В непам'яті адрес,
Загубленим конвертом...
Для того лиш воскрес,
Аби колись померти.

ОСКОЛКИ

1

Сніги сріблятся на вершинах,
Іскрять під сонцем угорі.
Нас не оплаче Батьківщина,
Лише оплачуть матері.

2

І серце билось через раз,
І ледь тремтіли руки...
З усюди йшла біда на нас,
А ми покірно йшли на муки.

3

І є наказ... і страх бере.
Усім єством відчув біду.
Боюсь... Та треба йти вперед.
І я іду.

4

Ми кожен сам і всі ми разом.
Всі перемоги – із поразок.
Така вже нам судилась вдача.
Нас переслідують невдачі.

5

Імперії сини,
Бо з її племені, без роду.
Зі зброєю в руках доводим,
Що проти всякої війни.

6

Знову тягнеться рука,
Та порожня фляга
І чомусь така важка,
Як життя салаги.

7

Чомусь зозулі не кують
Навпроти цього неба…
Тут ордени за те дають,
За що карати треба.

8

Які страшні бувають втрати!
Коли вбивають твою брата
1 на шматки порвало друга…
І, може, ти в цій черзі другий.

9

Спитайте в хворого здоров'я.
Дорогу вкаже вам сліпий.
Ми землю цю залляли кров'ю,
Залляли так, хоч кухлем пий.

10

Немов снопи, лежать мерці,
Їх огортає білий спокій.
Лиш вибите в одного око
Тремтить і плаче на щоці.

11

У кожному живе невіра,
У кожному живе обман:
«На мене кулі ще нема»,–
Перед собою лицемірить.

12

«Верхи» засіли десь на дачах,
«Низи» хмеліють од вина.
А нас розстрілює війна,
І наші рідні тихо плачуть.

13

Стою, як свічка на горі.
Свіча горить.
І поки ще Всевишній Суд,
Я муки на землі прийму.
Я знаю, хто мене поставив тут,
Не знаю лиш, чому.

14

І далі буде, як допіру,
Бо канібали-дикарі
І вовкулаки та вампіри
Сидять в почесному журі.

* * *

Оце і є моя земля,
Моя земля – усе, що в роті.
Жую, давлюся нею я,
Ще й вам залишиться на потім.

Оце і є моє життя:
Мішати землю з кров'ю й потом
І катуватись відчуттям,
Що й вам залишиться на потім.

Оце і є моя війна,
І дай вам Бог на ній не бути.
Оце і є моя вина,
Моя задавнена спокута.

ТРЕТІ ПІВНІ

* * *

Повертався небом пішки.
Натомив я, мамо, ніжки.

За плечима біль у мене.
Ой, як важко нести, нене.

А війна по п'ятах слідом
Стережіться, мамо Лідо.

Ангел склав на грудях крила.
Віддаю останні сили.

Але знаю: мама близько...
Падав з неба я в колиску.

Мов із пращі каменюка.
Падав мамі я на руки.

* * *

Іду дощем. То падаю, то йду.
Іду годинами по циферблаті.
І під ногами білу і тверду
Я відчуваю стелю у палаті.

Йду по воді, немов по кризі.
На плечах неба мокре полотно.
Простіть мені невиправданий ризик.
Іду на дно.

* * *

Добий мене – гріха тобі не буде.
Моя душа з собою забере
Гріхи. Собака вилізе із буди,
До неба морду задере.

Добий мене. Нехай той пес поплаче.
Ти не шкодуй його собачих сліз.
Добий. Все виглядатиме так, наче
Мене Чумацький переїхав віз.

* * *

Так біло-біло, тихо-тихо...
З усіх кутків дивилось лихо.
І лише зайчики веселі
Безжурно гралися на стелі.

І раптом вчув я тихі кроки.
Якось несміливо і боком
До мене йшла через палату
Надія в білому халаті.

ПОВЕРНЕННЯ

Він повернувся сам у себе.
Як повертає бумеранг,
Щоб смугувати шмату неба
Й тулити клаптями до ран

А небо нині зі скловати,
Просякли сіллю небеса...
Він научився убивати,
Коли вже був убитий сам.

І вивели його із нього,
Поставили між два стовпи...
Людина заступила Бога,
А звір людину заступив.

Він повернувся – долі небіж.
Як повертаються із війн.
Вернувся сам, вернувсь у себе.
Але чи він?

* * *

Ні на коні, ні під конем,
А десь між ніччю і між днем.
Сторчма у прірву головою.
Десь між свободою й конвоєм.

Межи гріхами і прощенням,
Між скверною і між священним
У безвісній, німотній млі,
Де вже ні неба, ні землі.

* * *

Що таке війна?
Я був і знаю...
Але про це вам краще
розповість моя мама.

* * *

Що б ви про нас тепер не говорили –
ви матимете рацію.
Вам збоку видніше.
А ви таки збоку.

* * *

Під чорним небом – чорний ліс,
І чорний ворон
У дзьобі чорному приніс
Чорнюще горе.

Приніс дочасну сивину
І ранні зморшки,
Приніс гіркого полину
Усім потрошки.

Усім потрошки, а комусь –
Сама гіркота.
Оголосив мовчання муз.
Заткнув їм рота.

Упала звістка нам до чаш,
Мов кусень сиру.
Той чорний ворон – голуб наш,
Наш голуб миру.

Під чорним небом – чорний ліс.
А там за лісом
Летить з гори Чумацький Віз
В стіну завіси.

ПРОЩАННЯ

Як покидати буду вас,
Не залишу на згадку
Вам чорнобілу фотокартку,
Ні в профіль, ні анфас

А як піду у даль Дніпром,
Лишу вина з калини
І трохи глини –
Мої вам тіло й кров.

Замішуйте густіше та й
Ліпіть мене, як вільні зодчі:
1 хто яким запам'ятав,
І хто яким захоче.

ЛИСТ АНДРІЄВІ ІГНАТЕНКУ

Як, товаришу живеш?
Не забув наш ЗРВ?
Пам'ятаєш?.. Все в минулім.
Дві оті маленькі кулі...
Першим я, а ти підбіг –
І тебе звалила з ніг.
Наша кров з тобою, друже,
У одну лилась калюжу.
А по русельцю життя
Доля йшла, як прикриття.
На хлібець життя нам доля
Сипонула щедро солі.
Поки жити, весь цей час
Спрага мучитиме нас.
Прощавай. Бувай здоровий.
Твій навіки брат по крові.

* * *

Я завжди в снах своїх кричу.
Мене замучили видіння.
Щоночі я кудись лечу,
Та не політ це, а падіння.

У мене забирає дух,
І душить страх, п'є кров тривога…
Нехай лиш тілом упаду,
А щоб душа знялась до Бога.

* * *

Не хай стоять в шерензі дні –
Усі безлиці, мов солдати,
Байдужі та чужі мені,
Від них не маю чого ждати.

Та я нічого і не жду.
Чекання без надії – пута,
А пута завжди я знайду.
Хай буде все, що має бути.

І тихі радощі життя,
І слів чужих важке каміння…
Мені не треба співчуття,
Мені потрібне розуміння.

РАБОВЛАСНИКАМ

Я дише раб. Звичайний гладіатор
Із варварів. Ніхто, вважай.
Таких, як я, багато,
На варварів щороку урожай.

Звичайний раб. Різнюсь від інших, може,
Лиш тим, що раб я тільки Божий.
Хоч не встаю з колін
Вже кілька поколінь.

Хоча мій меч коротший вдвічі,
А пальці вказують униз…
Без страху їм дивлюсь у вічі,
Бо переможені вони.

* * *

Минають осторонь події,
І не минають чорні дні.
Як постріл в груди, чути: ні!
Та залишається надія.

Загнали в кут глухий, радіють.
І очевидно, що, на жаль,
Не ухилитись від ножа...
Та залишається надія.

Украли щастячко злодії.
Хай і надію украдуть!
Нехай ніде уже не ждуть...
Все ж залишається надія.

* * *

Якщо життя
видалося вам пеклом,
не проклинайте Бога.
Він дав нам розум...
і вибір.

* * *

Твої очі, колись такі глибокі,
щораз міліють та міліють,
як Аральське море,
і я вже не бачу в них себе,
і почуваю себе великою рибиною –
котра жила у глибині твоїх очей –
а тепер у спазмах тріпається
на суходолі приреченості,
зіпаючи широко відкритим ротом,
з гачком в губі.

* * *

Ти ставишся до мене,
як до парасолі,
згадуючи про моє існування
лише в негоду.
Тільки й радості, що я належу тобі
і буваю тобі потрібним.
Я не питаю,
чи ти любиш мене,
а щоденно цікавлюся
прогнозом погоди.
І не вірю тобі навіть у дощ.

* * *

І буде так, як ти сказала.
І буде так, як я почув.
Я позавішував дзеркала,
А ти запалюєш свічу.

І буде так, як ти захочеш.
З твоєї легкої руки
Прикриють мідні п'ятаки
Коханню зрячі очі.

ТАТУЙОВАНИЙ ЧОЛОВІК

Мені було боляче двічі.
Перший раз, коли вже були
нанесені твої контури
і вмочений у фарбу кінчик голки
торкнувся моєї душі.
Другий раз мені заболіло,
коли я намагався вивести
татуювання, здираючи з живим,
щоб не лишилося й сліду.
Але марно, ти фарбою в'ілася
у мою душу,
і я лише наносив собі рани.
Я звернувся до спеціаліста,
і він мені сказав, що це назавжди.
Я – татуйований чоловік.
На моїй душі витатуйована жінка.
Одне татуювання на всю душу, на все життя
і немає місця для іншої.
Ти – жінка, витатуйована мною.

А я мовчав. Я тільки слухав.
А день осінній ледь жеврів,
Понуро у минуле брів...
Як листя шелестіли сухо

І тихо падали слова
На саме дно душі моєї.
М'який твій голос розбивав
Все те, що я старанно склеїв.

Я черепки збираю досі.
Вернути хочу давню осінь,
Її похмурість, і дощі,
І жінку в літньому плащі.

* * *

Опам'ятатись ще не пізно,
Та ми з тобою люди різні.
І зуб за зуб, за око – око.
Ми розійдемось в різні боки.
Пригадуєм образи давні
І, ніби музиканти вправні.
Знов програєм на нервах гами.
А далі, далі що... О, Боже!
Ми тут з тобою віртуози.
Ми розстаємось ворогами.
Ще раз в шаленому екстазі
В обличчя вихлюпнем образи.
Перед дверима витрем ноги
І розійдемось... Слава Богу!

А, може, зжитися не можем,
Що дуже ми обоє схожі?

* * *

Ми побудуємо курінь,
Найкращий із усіх творінь.
І заживемо, як ніхто,
І будем жити років сто.

І буде в нас кохання острів,
І в ньому – необхідність гостра,
І ми на острові одні…
Ми будем жити в курені.

І ця звичайна халабуда
Міцніша од палаців буде,
Що кинуті напризволяще.
І день наступний буде кращим.

Ми побудуємо курінь,
Найкращий із усіх творінь.
І заживемо, як колись…
Отак коханню я молився.

* * *

Ідуть дощі, ідуть літа.
І та – не ти, і ти – не та.
І я не той. Як ти, байдужий.
І так, як та, колючий дуже.

* * *

Розтане сніг, і крига скресне.
Верне Бог пам'ять й розум відбере.
Христос на третій день воскресне,
Але раніше на хресті помре.

Хтось хрест несе, а хтось конає в муках.
Вбивають цвяхи вправні молотки.
Умиють всі від крові руки,
Та не в усіх долонях дірочки.
Від цвяхів…

* * *

Із мильних бульбашок слова,
Вовками кладені на ноти.
Приблуда правда ледь жива,
І віджили своє чесноти.

У гріш не ставиться життя,
Та все дорожча оковита.
На пустирищі, між сміття,
Дитинка плаче розповита.

А мати та – кохання жриця, –
Що пуповину розтяла,
Ненайдену дитятком цицю,
Погратись дяді оддала.

Минулим плаче дитинча,
Майбутнє мати накувала.
І чайки жалібно ячать,
Як за монгольської навали.

Щодня збираємось на тризну,
Де одне одному чужі –
Своєї матері Вітчизни,
На тризну власної душі.

* * *

Ідуть на пенсію злодії,
Кислотні падають дощі.
Цілунком бритва безнадії
Торкнеться тричі ваших щік.

Впадуть на хворі груди жорна,
І перехреститься рука.
Усе навколо стане чорним,
Та буде білою мука.

* * *

Лункі – під саме небо – кроки,
Упевнена й важка хода.
Де баня церкви, на майдан
Новітні сходяться пророки.

Юрба набожно хрестить груди,
Плює безбожно в небеса.
Чекає від пророків чуда,
А ті лиш творять чудеса.

* * *

Під сонцем менше й менше місця.
Усюди пліснява і мох.
Давай повиємо на місяць,
Давай потужимо удвох.

Поплачемо на ясні зорі.
Хай буде схожим плач на сміх...
Чудові дні настануть скоро,
Та не для всіх.

* * *

Яка нудьга! Яка велика туга!
Який нікчемний простір для життя!
Приречено тупцюємось по кругу.
Пізнавши гріх, не знаєм каяття.

Майдани наші мощені не бруком,
І поки добрі наміри живі,
У муках заробляємо на муки
В передпекельнім крузі нульовім.

* * *

Поблизу жовтих стін в'язниці,
Де крематорію димар,
Важка драбина залізниці
Вночі поставлена сторчма.

Земля своє розверзла лоно,
Відчули ми її оргазм.
На небо лізуть ешелони,
Цвіте під вікнами маразм.

* * *

Від пісні на зубах оскома,
Від поцілунків сині губи.
Не вірить-бо ніхто нікому,
Ніхто нікого і не любить.

Купуєм втридорога манну
І платим дурням за поради…
Ніхто нікого не обмане,
Ніхто нікого і не зрадить.

* * *

Хай буде дідько з бородою,
Нехай без дідька борода.
Ми будем жити під ордою,
Аби орда та Золота.

Низькі в поклонах биті чола.
Щоденний вибір поколінь.
І тільки кінь біжить у поле,
Втіка на волю сивий кінь.

* * *

Наша слава, наша воля –
Наш подвійний сум.
Аби нам до хліба солі,
І не треба дум.

Наші сльози – наші перли,
Щастя в полинах...
Не біда, що пісня вмерла.
Хай живе луна!

КОХАННЯ

Нам відоме це слово,
але не знайоме це почуття.
Для одних це – архаїзм,
для інших – обман.
Для мене – чекання.
Я не вірю словам.
Я хочу відчути, як б'ється
моє серце в чиїхось грудях.

* * *

Брукований широкий шлях,
Вузька стежинка
Шукають в селах і містах,
Шукають жінку.

А жінка плаче під дощем,
Ховає сльози.
А я шипшиновим кущем
Росту на розі.

Увесь мій цвіт, увесь мій плід
Лише для неї.
До неї вплав, до неї вбрід
Через алею.

Самотня жінка під дощем,
І дощ наскучив.
Мене торкнулася плащем –
Який колючий.

* * *

Пензлем у руці – свіча,
Як свічки тополі.
Намалюй мою печаль,
Відшукай той колір.

Намалюй мою любов,
З барвою нестями.
Намалюй її, або
Вицілуй устами.

* * *

Парк зв'язав свої алеї
у єдиний вузол,
мокрий клен листка наклеїв
на плече тобі, а бусол
металевий у фонтані
з сил усіх своїх останніх
в небо цілився і плакав
на асфальт, покритий лаком.
А над нами з шовку купол
і дерева напівголі,
вітер листя мів докупи,
в каламутну кидав просинь,
під японську парасолю
зазирала осінь.

* * *

Такий самотній та убогий,
На скрипці плачеться скрипаль.
Твоїх очей бурштин вологий
В ясну обрамлений печаль.

Скрипаль шматує душу скрипці.
Здригнувся мокрий вигин вій.
Твоє ім'я пишу на шибці,
Малюю світлий профіль твій.

Смичка чарівна хворостина
Туманить кожним рухом зір.
Я – лише мушка у бурштині,
Кристалик солі у сльозі.

* * *

О, ти Богиня цього храму!
А я у цьому храмі – жрець.
Ти – світло, я – віконна рама,
Ти мого настрою творець.

Я – необтесане поліно.
Ти – таємниця, ти – життя.
Тому стою я на колінах,
Твоє цілуючи взуття.

Тому молюсь, чекаю ночі,
З її гарячкою видінь.
1, може, прийдеш ти тоді,
І на мені зупиниш очі.

* * *

Кохає юнка горобця.
І з ним пішла би до вінця.

Кохає горобець синицю,
Вона йому щоночі сниться.

Синиця ж у моїй долоні.
І любо їй у тім полоні.

Я для синиці мух ловлю.
І юнку каторжно люблю.

* * *

Можна жити і літати,
Все життя – один політ.
Можна жити у лататті,
Не вилазити з боліт.

Можна жити, як живеться, –
Як в сметані карасі,
Або ж так, як заманеться,
Можна жити, як усі.

Можна жити дуже сито,
Можна просто, можна для.
Можна й правильно ще жити,
Можна жити так, як я.

Я живу, бо жити хочу,
Я живу, бо я живий.
Я дивлюсь у ваші очі.
Як, скажіть, живете ви?

* * *

Думки рояться, наче оси.
У саме серце вжалила одна.
Шкода, що дотепер тебе не знав,
Як жаль, що я тебе не знаю й досі.

* * *

Брат брата бив і у живіт
Наносив рани ножові.
Розпочали ж криваву бійку
За місяця нову копійку.

А місяць позирав униз...
Сусід сусіду горло гриз,
Ногами копав його люто.
Вбивав за ту ж таки валюту.

Аби потовщав гаманець,
Я вас продам, а ви мене.
Із ближнього здеремо шкіру,
Йому ж і «заженем», приміром.

Та чи тому такі ми злі,
Що не стачає нам рублів?
Якби мав кожен купу грошей.
Були б ми добрі та хороші?..

* * *

Укрита небом, на стерні
Лежала правда. На броні
Зґвалтована маніяком.
– Це хто така?
– А звідки?..
Тихцем раділи свідки,
Що відбулися переляком.
І дивлячись на ту наругу,
Поспішно визнав кожен другий:
– Вона повією була.
Женіть, женіть її з села!

* * *

Просунув голову в петлю.
Бо серце втрапило у вічко.
Став нині кумом королю.
На животі тримає свічку.

А віск стікає на живіт.
І не Іуда, і не Каїн...
Живіть, як знаєте, живіть.
Тепер він сам собі хазяїн.

* * *

Діти копають ямки для саджанців,
а дорослі встромляють і загортають
у них
хрести.
Гублячи пір'я
на цвинтарі,
прилітає кувати зозуля.
Дорослі (виросли діти)
копають могили для саджанців,
плекають спільне майбутнє
чужими руками.

* * *

Розмахуємо руками
і кривимо обличчя.
Ми безмовні,
наче герої
німого кіно.
Не мучтеся, не зіпайте ротом,
прийде час і нас озвучать
ті,
хто лишився за кадром життя

Стежте за жестами.

* * *

Ніні Горик

Ховає полум'я свіча,
Од поглядів і вітру.
Тихенько капає печаль
На місячну палітру.

За павутинням образи,
Під лавкою образи.
У призмі світлої сльози –
Німий осколок фрази.

Ховає полум'я свіча,
Свою ховає душу.
І збудеться, і прийде час,
Затопить і осушить...

Лише потріскує ледь-ледь,
Немов секунди лічить.
І обпікає часу лет,
І зазира у вічі.

Десь завалялася свіча,
Ласує воском миша.
І тільки полум'я в очах.
І тиша. Тиша. Тиша.

* * *

Хто це
У засмальцьованій куфайці,
В старезних кирзових чоботях
Багнюку місить до села?

Хто це
Штовхається і поспішає,
Закоханий у ковбасу,
В брудних ховається під'їздах?

Це наша правда.

БОЖЕ, ВІЛЬНИЙ!

І Божа ласка, Божа воля,
І вічні істини старі.
Усі казали, що здурів –
Він – велемудро збожеволів.

Так недоречно, серед жнив
Зійшла на нього слава Божа.
«Ізбави, Отче, більш не можу!..»
І милосердний Бог звільнив.

ДІАГНОЗ

Якщо тобі заболить у грудях
і ти втратиш спокійний сон,
не поспішай звертатися до лікаря.
Покайся.

* * *

Життя, твоїй вклоняюсь прозі.
Щоб не пройшло коротким звуком,
Стою у тебе на дорозі
І ширше розставляю руки.

А ти пливеш п'янким туманом.
І не обнімеш, і не схопиш
Ні правдою, ані обманом...
Що ти, життя, зі мною робиш?!

ПАМ'ЯТІ НЕПЕРСПЕКТИВНОГО СЕЛА

Село неначе погоріло
Неначе люди подуріли.

Т. Г. Шевченко

...Лиш бовваніють димарі,
Як вартові на попелищах,
Немов хрести на кладовищах.
В чотири пальці вітер свище,
І хмари плачуть угорі.

Тужна й відлякуюча пустка, –
Таке буває по війні.
Зненацька в джунглях бур'янів
Майне, ввижаючись мені,
Старенька материна хустка.

Схиляється моє чоло,
Згинаються в колінах ноги…
Давно заорано дорогу,
Віками топтану до Бога
Через моє мале село.

* * *

І лиш думки – не справи зріють.
Усі вони порожній звук.
Не знаю я – живу чи мрію?
Не знаю – мрію чи живу?

* * *

Морем квітів пливе трактор.
Нюхає радіатором пелюстки,
Голосно чмихає –
У нього алергія.
Квіти розступаються...
А трактор гордий тим,
Що лишає після себе слід.

ДЯДЬКО ДАРВІН

Приймаючи його тлумачення,
Одразу ж кожен із нас мав би
Просить, не гаючись, пробачення
В невинної ні в чому мавпи.

* * *

Поглянь, як зір у небі рясно.
А люди теж горять і світять,
І, догорівши, тихо гаснуть.
Щоб потім стати перед світом.

* * *

«Дайте мені точку опори
і я переверну світ».
Я можу зробити те ж саме
і без точки опори,
розв'яжіть мені тільки
руки.

КОРОНА І СКІПЕТР

1

І не додати й не відняти.
Мудрець паяц і дурень цар.
Потрібно двері відчиняти,
Та вчора страчений швейцар.

Його величність в чорнім фраці,
І у паяца все о'кей.
Схиляє голову лакей…
Такий собі розподіл праці.

2

Сидить похмурий імператор,
Гикає збоку п'яний дяк.
Взялась дружина помирати,
Та не помре стара ніяк.

Що ніч – приходить проститутка,
З найблагородніших княгинь.
А на горищі плаче дудка,
І тихо шепчуться боги.

3

На лисій маківці – корона,
Нап'ята задом наперед.
Не тільки Бог царя боронить,
А й набакирений берет –

Престолу вірна охорона,
Цей всюдисущий супермен.
А простолюдинів хоронять
І не запитують імен.

4

Корони вічний ореол,
Як вісь планети, скіпетр.
Він любить чоботи зі скрипом
І вболіває за футбол.

А чималеньке черевце, –
Ознака суперінтелекту.
Він і геройський офіцер,
І усіма шановний лектор.

* * *

Чутно-чутно, як в Московії
Москалі коней підковують.
Свої люде з Малоросії
В гості звуть, уклінно просять їх.

Малороси – меланхоліки,
Поганяють тихо воликів.
Всі – філософи, письменники.
Аби борщ їм та вареники.

Ой, заскочуть та зненацька їх!
Будіть славоньку козацькую.
Прокидайтесь, будіть лицарів,
Щоб іскрились очі крицею.

Йдуть москалики з Московії,
Служби дійсної строкової.

ПОМИНКИ

Небіжчиків цілують в чоло,
а потім умивають руки
і п'ють горілку.
Напередодні ж припадали
до його уст
цілунками довгими
і збуджуючими
(штучне дихання «рот в рот»),
поки мали надію
і навіть опісля.
А тепер цілують в чоло
і розбавляють сльози горілкою,
бо ніхто не хоче пити
розбавленої горілки.
Нікому не гірко
і лише декотрим солоно,
але й у них одиниця виміру втрати
у кожного своя.
Цілунок в чоло – зречення,
котре їх об'єднує, так само,
як пляшка горілки за столом.
Вшановуючи звичай,
згадують покійника добрим словом,
але ніхто не пам'ятає,
якого кольору були його очі.

Одні через неуважність та байдужість,
Інші тому, що бачили в його зіницях
лише самих себе.
Врешті запрошені розходяться,
лишаючи гору брудного посуду
і тих, хто мусить його мити
– це рідня та близькі небіжчика.
Поволі сохнуть носовички,
а чорний колір думає про роковини.

* * *

Осінь торгує яблуками,
як дівчата на розі цнотою,
а у мене, перепрошую,
у кишені кіт не валявся,
до душі ж ніхто не зазирає.
Дивлюся, як розкуповують яблука
– кожне надкушене –
І почуваю себе змієм
вигнаним нізащо.

* * *

Поламані коромисла брів.
Розбитий глечик.
Ревність гострими сосками
дере на грудях сорочку,
а чекання розпинає кожну хвилину
на хресті віконної рами.
Кохає його усіма сердечками
калини.
А йому небо по коліна
і трава не росте.

ДОН ЖУАН

Під його поглядом вагітніють квіти,
віддаючи на розгорнутих
пелюстках жадання цноту,
і відмовляються від аліментів
заради пам'яті про те,
що вигадали.
Під його поглядом цвітуть
і в'януть.

* * *

Їв хлба скибку
На всю губу.
Я слухав скрипку,
А чув трубу.

Сидів на возі,
А коник біг…
Лила ти сльози –
Я чув твій сміх.

* * *

Не горнися до плеча,
Не берись за руку,
Не тривож мою печаль,
Не відлякуй муку.

Не порушуй самоти,
Не чіпай відчаю.
І прости мені, прости,
Як тобі прощаю.

* * *

Мовчи. Ти все уже сказала.
А я вже найдене згубив.
Тремтіли рейками вокзали
І цілувались голуби.

Стоїть тополя мокра й гола,
І не сховатись від дощу.
Грудьми у шибку б'ється голуб,
Та я голубки не пущу.

* * *

Минай мене, не вітайсь,
Не питай здоров'я,
Бо не стримаюся та й
Зацькую любов'ю.

І зведе тебе з доріг,
Зажене в безвихідь…
А любов до ніг твоїх
Лащилася тихо.

* * *

Стебло троянди
І обривок колючого дроту –
кузени.
Останній – представник влади
на місцях.

Усі місця зайняті.

* * *

Несе нас течія дороги
Усіх на фабрику-вертеп,
Де із шедеврів Пана Бога
Штампують славний ширпотреб.

Несе дороги течія,
І лиш окремі проти течій.
За першим стежить друге Я:
Це боротьба чи тільки втеча?

Було у Пана Бога Слово,
Та нині Пан Отець мовчить.
Лиш переробна промисловість
У небо трубами димить.

* * *

НІ співчуття, ні осуду на лицях.
Ні лиць самих. Лиш дві під длань щоки.
І ніби кулемети на дзвіницях
Тріщали і плювалися шпаки.

А людові ні в оці, ні у вусі.
Затягнуть, то послаблять поясок.
І що їм хрест спасителя Ісуса,
І зрадника Іуди мотузок,

І кров, і сльози, що давно проллялись!..
А кулемети гаркали з дзвіниць,
Нитки гарячі й довгі заселяли
В діаметр розширених зіниць.

Здіймала руки до небес жона,
Грудьми прикривши і дітей, і мужа.
А небо захлиналося в калюжі.
І не було калюжі дна.

КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА

В руці – стікає кров'ю ніж,
Вагітніє рушниця.
Отак, як спалося раніш,
Тепер отак не спиться.

Як ми живем на цій землі,
Нехай нас Бог боронить.
Пайкуємо щоденно хліб
І ділимо па

СПРОБА САМОВБИВСТВА

Ні кров не ублагає, ні сльоза
Приставлену ребром до горла бритву.
Від холоду скляніють небеса
І віддзеркалюють хрипку молитву.
Можливо, першу… І останню?..
А недоречний знак питання
Жахкий стирає крик.
І тільки в шибці неба лик
Чужий:
Убий!

* * *

І я живу у власній хаті.
Не викурять і сто комісій.
Ночую горобцем у стрісі,
А зимуватиму в загаті.

Не горда птиця, та крилата.
І їм щодня, хоча й не сію.
Я – руки вимиті Пілата,
Я – цвяшок у руці Месії.

* * *

Круки випили з очей сором,
замурована в щільниках душі,
померла бджола.
Уся надія незапиленої вишні –
на муху.
Людина здійнялася в небо –
така порожня.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

Зелений чубчик кропу
Видніється з окопу.

Повзе, пластує гарбузиння,
У борозні буряк засів,
Стріляє соняшник насінням
У горобців.

Бобові виливають кулі
І продають із-під поли.
Полки зеленої цибулі
На списах сонце підняли…

Й ніхто не вірить кукурудзі,
Що всі ми друзі.

* * *

Кара надія живе в хатинці равлика.
Кожен раз показує ріжки.
Притулю мушлю до вуха –
справдиться.

* * *

Прилітала здалеку пташка,
скльовувала намистини материних сліз.

– Перестаньте, мамо!
Скільки можна?!

Шкодує мати пташку,
а пташка дякує синові.

* * *

Словом кинула із пращі,
Наче каменем: якби…
Покохай мене нізащо,
Ні за що мене люби.

Опустись з вершини зросту.
Не вродливець, не мастак…
Покохай же мене – просто,
Полюби мене за так.

* * *

Лілі

Рукою в кучері густі:
«А зачіска тобі ця личить».
І усмішки моєї тінь
Блукає в тебе на обличчі.

А ти, звертаючись на «ви»,
Прохаєш тихо: «Не дивись».
І я, зібравшись у пружину,
Цілую мовчки твій мізинець.

СНОВИДІННЯ

Як березневу дику кішку,
Кохаю жінку я на ліжку.
А під вікном вже кілька діб
Сидить зажурений Едіп.

Козу ґвалтує Сад на пальмі,
Що виросла посеред спальні.
А на горшку біля дверей
У носі колупає Фрейд.

ПРОБУДЖЕННЯ

Дивлюся сон про риб.
А сам я ніби гриб
І граю роль метелика
По другому каналі телека.

Приходить мусульманин півень
З ножем до горла. У вікно
Я сиплю з рукава зерно
І вимагаю плати співом.

Ліщинові очиці мружу:
Цілує жаба мокру ружу,
Колючу пестить язиком.
На ній корона обідком…

Зелений кріп вітає лесбіянок:
Чудовий ранок!

ПЛАЧ ЗА УКРАЇНОЮ

Старий лелека в діаспорі
плаче за Україною спогадом,
прощаючись.

Проводячи птаство до вирію,
розпукою
на Поліссі молодий лелека
проїдається з Україною,
і повертає в наш бік
обидві голови,
і опирається на єдине крило.

І не наберешся сліз.

ЦИГАНИ

Сидить москаль на припічку
і вишиває дрібним хрестиком
сорочку українцеві.

Циганчата цуплять перехожого за поли:
– Дядьку, дайте два залізних рублі.
Батько вмерли, а очей не заплющують.
– Цигани ви...
– Ми не цигани, ми українці.

Заступили чоловікові світ
два залізних рублі,
на кожному –Ленін.
Яке життя – така і смерть.

– На, приміряй,– протягує москаль сорочку.
– Гарна,– кажу,– сорочка. Простора.
– Ага,– приязно посміхається москаль.– Гамівна.

– Дайте два п'ятаки,– прохаю в перехожого.
– Циган ти...

КОЛЯДА 33-го РОКУ І ПІСЛЯ

Ходили селом і стукали в двері:
«Добрий вечір тобі, пане господарю».

– А що, багато вколядували?
– Атож, окраєць хліба і дитячу голову.

Поволокли святвечір за Урал,
у жмені вибиті зуби замість куті.

– Тату, де живе Бог?
– На Україні, сину, на Україні.

* * *

Ударився дзвін головою об землю
– посивів.
У церкви ноги підкосилися від зойку.
Перев'язав Бог Україну Дніпром,
завдав на плечі і забрав з собою.
А ми лишилися
без Бога,
без України,
без Дніпра,
без самих себе.

Молимося в нових церквах,
б'ємо у нові дзвони.

Чи повернеться? Чи поверне?

«КОЗАЦЬКА СЛАВА»

– Слава! Слава! –
гучніше од грому покотилося.
Спалахнули очі завзяттям.
Вихопили козаки гострі шаблюки
з піхов і нумо…
ковбасу ділити,
кружальцями нарізати.

* * *

Стара хата кладе мене у пазуху теплу
і годує спогадами дитинства.
Мальовані на комині півні,
побившись, стікають на долівку кров'ю,
через що у хаті тепер ніколи не світає.
Голодна піч хукає в долоні –
зігрівається,
а домовик у дідовій полатаній
шапці-вушанці ходить містом
у пошуках прописки.
Хата не впізнає мене сліпими вікнами,
а коли проводила востаннє
(коли ж це було?),
то вибігла ген за село,
а тепер у бур'янах від мене ховається.
Візьми мене до пазухи...

ЛЮБОВ НА ВІДСТАНІ

Моя любов до людей прип'ята
на відстані кинутого слова,
котра значно довша,
аніж відстань польоту кулі
й трохи коротша од відстані
для поцілунку.
Моя любов до людини – радіус кола,
яке окреслюю довкіл неї (центра).
З кожним колом прив'язь намотується
на припін, як линва на валок,
утинаючи радіус (рух по спіралі),
наближає мене до центра (людини).
Чим менший радіус, тим більша любов.
Укорочення прив'язі неухильно
обмежує свободу і може її
відібрати до решти,
а повне вкорочення – навіть задушити.
Щоб цього не сталося,
я часто міняю напрям руху.
Любов – це прив'язь.
Люблю на відстані.

* * *

Не вір мені, бо й я не вірю
І прикрощів завдам тобі.
Тепер у мене очі сірі,
Були раніше голубі.

Тебе розчулить щира сповідь
І затуманить раптом зір.
Так близько буде до любові...
Але не вір собі, не вір.

У тебе очі темно-карі,
Немов каштани у вогні.
Це не любов прийшла, а кара.
Повір, прошу тебе, мені.

* * *

Моя руда, маленька білко,
Я – не ліщиновий горіх.
Я – твій терпкий, солодкий гріх.
І, може, не один, а кілька.

Я – бажаний твій гріх у кубі.
Гріх неспокутуваний – зло.
Я цілував тебе в чоло.
Ти підставляла мені губи.

Тобі бездонно, мені мілко,
Ти – вплав, кохана, я – убрід.
Моя руда, пухнаста білко,
Я – твій сліпий, холодний кріт.

* * *

Нуджуся жінкою голою, липкою
І дешевою, як карамелька.
Кажу їй усю правду:
«Солодка ти ж моя…»
Нині вона дорога і недоступна.
Часи міняються.
Тільки не вона.

ПРИБЛУДА

Дівчинка принесла додому в долоньках
малюсіньке джерельце,
а мама, як уздріла їх,
то й через поріг не пустила,
і не бачить, яке джерельце гарне
та довірливе, ніби голубе кошенятко.
Повчає донечку:
хочеш собаку чи кота –
підемо на базар і купимо породистого,
хочеш напитися – хлюпни з крана в кух-
лик,
а приблуди нам не потрібні.
І не прийде до дівчинки Дід Мороз,
І бедрик не сяде на руку.

АКСЕЛЕРАТКА

Юнці у варених джинсах,
котра так ретельно і незугарно
ховає своє правдиве обличчя
під крикливими барвами косметики,
сів на простоволосу голову метелик
і вдає з себе великого білого банта,
не підозрюючи, що дівча
цурається дитячих прикрас,
віддаючи перевагу аксесуарам
дорослої жінки.
Обриваючи метеликові крила,
розчарована маленька жінка
із жалем згадувала дитинство,
яке закінчується
завтра.

ВТРАЧЕНИЙ СПОГАД

1

Я був одружений на квітці,
ім'я котрої, наче формула парфумів,
складне і недоступне,
а голос пахнув солодом на лапках,
і все моє збувалося в її очах.
Вона була моя, а жінку я
дістав у придане.

2

Я цілував її щодня, вдихав красу
і пестив голу краплями роси нічної.
Вона цвіла у мене в грудях.
Вона належала мені, а жінку я,
звичайно, цінував
за вміння прати і варити борщ.

3

Я був одружений на квітці,
котра мене любила, поки
не став на ній я ворожити.
А жінка перейшла мені у спадок
від кохання.

4

Я був одружений на квітці.
Тоді метеликом я був крилатим.

* * *

Провалля таїною вабить.
Ще діють застороги баби,
З собою бореться маля...
Тут починається Земля.

Ще не збагнути онучаті
(Чи вбереже його Знавець?):
Якщо ти звідти, то початок,
Якщо туди – кінець.

Вибалансовує на грані.
То смерть поцупить, то життя.
Мене лякають його ранні
І недитячі відкриття.

ПАНІ ЗОЇ

Осінній день, осінній день, осінній!

Ліна Костенко

Цвіли у грудях спориші,
Було так тяжко!..
По зачарованій душі
Біжать мурашки.

Це тихий Ваш осінній спів
І літній голос
Мені собою заступив
Усе довкола.

Поверне злодій все, що вкрав,
Все по закону...
Лиш плаче коник серед трав,
І я – той коник.

* * *

З. С.

То струмочком, то рікою
Голос плинув і спішив.
Струн торкаючись рукою,
Ви торкалися душі.

І душа моя тремтіла,
Зарікалася й клялась...
Полишивши грішне тіло,
З Вашим голосом злилась.

О який чарівний танець!
І який прекрасний страх,
Що душа моя розтане
Разом з піснею в устах!

* * *

Миряни в церкві б'ють поклони.
До них протягую долоні.
І найдостойніші взірці
Шукають милість в гаманці.

Повз церкву тарабанить фіра,
Біжить за фірою лоша.
Хоч щедрими були офіри,
Та не приймає їх душа.

Лиш голуб на церковній бані,
Як благовість – з небес зійшла:
Мені одна вельможна пані,
Як рівні, руку подала.

* * *

Поїду я до міста –
Куплю мамі намисто.
Куплю мамі коралі
Із файних мінералів.
Зі щирого бурштину...
«Ой ти ж моя дитино!..»
Вимріював маленьким
Я на колінах в неньки.
Та не розчулю маму
Ніяким нині крамом.
На нитці фасолини –
Дарунок їй від сина.

* * *

Кінь був старий, а конюх п'яний.
Лихий, як ніж, бо не допив.
Не так кінь став, не так поглянув,
Собою світло заступив...

Кінь був старий, та добрий чоловік,
А конюх п'яна і лиха тварина.
Не так болів коневі бік,
Але пекла образа, мов жарина.

Губами не торкнувся злаків.
Не бік болить йому – душа.
Кінь був старий. І кінь той плакав,
Немов малесеньке лоша.

* * *

Віддавши п’ятниці Коран,
Приходить з Азії неділя.
До церкви кличе всіх мирян,
Збирає атеїстів біля
Старого клубу. Сьомий день
Ім’ям своїм змиває з тла
Замореність і геть іде...
Тяжкий лишивши понеділок.

ЛІНІ ВАСИЛІВНІ КОСТЕНКО

Ви і на небі, пані Ліно,
І на Землі.
Я перед Вами на колінах
Шукаю слів.

А слова жодного нема,
А слів без ліку.
Простіть... Потьмарення ума
У недоріки.

Із уст не видобувши й звуку,
Забувши про...
Цілую вдячно вашу руку
І перо.

ДОРОГА ДО СИНА

Напою коня місячним світлом,
підкую своїм голосом,
осідлаю бажаннями
непередбаченими.
За три селі упізнає кохана
голос з-під копит,
устелить дорогу піснею
і перехрестить услід
упокорено.
Я ж прибуду зненацька,
і горе тій, котра мене полюбить,
та більше горе тій,
котру я полюблю
надовго.
А кінь нехай пасеться між овець
на стернях неба,
після весілля покличемо його за кума,
і хай то буде син.
Я подарую йому дві лозини,
одна слугуватиме за коня,
друга ж – стане шаблюкою,
а як буде гарним рости –
пообіцяю йому вуса
назовсім.
А зараз: напою,
підкую,
осідлаю
лозину
і поїду до тієї, що збирає у пазуху
зорі холодні, обтрясає зі спідниці
роси гарячі і цілує мене у вуса обіцянками.
Вона впіймала соловейка
і зачинила у моїх грудях,
і не годує,
і не поїть,

а тільки слухає,
як б’ється його серце
в її словах.
А кінь пасеться,
щораз викушує від ночі,
і ніччю хрумкає, і темряву жує.
Везу свою кохану на лозині
через завали сподівань та страхів,
устами прокладаючи дорогу
до сина.
Нехай пасеться кінь.

* * *

Самотньо нудить світом туга
І носом шморгає зима.
Але немає в мене друга,
Але коханої нема.

Я виїдаю з дна кутю,
А ще раніше з’їв хтось свято.
Впіймали когута – тю-тю…
Вже не розбудить о дев’ятій.

Пір’їна липне до ножа.
Запрошений до столу когут…
І жаль його, і просто жаль.
Мене нема ні в кого.

* * *

Не залишай мене, лінива Музо,
Приблудна П'ятнице моя.
Бо нині день такий, що я
У сто разів самотніший від Крузо.

Це я! Це я, твій Робінзон.
Мерщій, мерщій візьми мене за руку!..
Минув малих надій сезон,
Настав сезон великої розпуки

* * *

Молитва гасне на устах.
Вирує шабаш, колотнеча…
Вже не боїться різна нечисть
Ні третіх півнів, ні хреста.

Бо знемічніли обереги.
Хоч би й втікав із усіх ніг –
Жене у спину дикий регіт,
Стріча в лице єхидний сміх.

Це він!.. Це він в усій красі!
Хребти зігнувши у поклоні,
Кладемо душі на долоні,
Як хліб і сіль.

ЧОРНИЙ ДЕНЬ

Сушила мама сухарі
Собі до чаю.
Небесне Царство – угорі,
Внизу – Почаїв.

«Якось, беззуба, угризу.
Хіба я пані?»
Вгорі – Отець. А унизу –
Церковні бані.

Котра шкуринка пригорить –
Зійде на каву.
Пильнує завше Бог згори.
Не спить лукавий.

А праведник гам само, де
І вельми грішний.
З мішком приходить чорний день
По хліб торішній.

Почаїв ген у небесах
Сховав дзвіницю.
Упала манною роса
На дно криниці.

Дзвін угорі, внизу луна –
Скликають душі.
А мама сухарі їм на
Дорогу сушить.

Насушить мама сухарів.
Чайку нагріє.
Небесне Царство – угорі,
Внизу – Софія.

ЗМІСТ

ОСТАННЯ КОЛИСКОВА

А на війні як на війні 4
Вхромляв у землю лезо 4
Птахи, сформовані в ключі 5
Ми рухались німо, наосліп 5
Афганістан – це черга 5
Чому я тут? 6
Рік 1981 6
Кигиче ніч, година пізня 6
Стріляє літо з кулемета 7
То – страх мій. Не чіпай 7
Вклякнув хлопець на коліна 8
Війна 8
Більш не піднімуть по тривозі 9
Яка печаль, яка мені печаль! 9
Кидаю гранату 10
...І я уже жива мішень 10
У два неповних роки 11
Його збила куля 11
Горіла хата на горі 11
Забили діда. Просто так 12
На мить майнула ненависть в очах 12
У нас е три хвилини часу 13
У гори. Вгору і вперед 13
Порожня фляга, в роті сухо 14
Бійці жували сухпайок 14
У роті солоно і гірко 14
Ми всі солдати паперові 15
Поцілував у тім'я сумнів 15
Візьміть на крилоньки, пернаті 16
Усе зі слова почалось 16
Він зупинився і присів 17
Ось і прийшла йому пора 17
Хороша смерть, коли одразу 18
А куля чує серця стук 18
На ноги хлопцеві не стати 19
З дитинства віримо 20
Чому ви в мене стріляєте? 20
Розсипаю кулі 21
Час «Ч» 21
Яничар 23

Якщо вистрілити в людину 24
Не кожен, хто вбив людину 24
Війна навчила мене 24
Підкрадається ніч 24
Хтось осліпив мої очі 25
Ніч 25
Ґвалтують ніч, ґвалтують ніч 26
Плямисті – в листі – парубки 26
Як куля в плечі 27
Цвіте і піниться гранат 27
Дорога в гори й вгору 28
Серце окупанта 28
Спокійно йшов 28
Пострілом з автомата 29
Я – самотній постріл 29
Десь там в далекому Союзі 29
Там, де пролилася кров 30
Один тільки подих 30
Я іграшковий солдатик 30
Мов камінь, кинутий у воду 31
Мене не вб'ють 31
Якщо я виживу 31
Постріл 32
Я спав у затінку «броні» 32
Моя Вкраїно і Волинь! 32
Молитва на повернення 33
Усе, що робиться,– намарне 33
У зажури у полоні 34
Вхоплюсь за серце, не за зброю 34
Зорепад 35
Сьогодні видали «мабуту» 35
Гори. Літо. Сонце світить 36
У цьому пеклі, на жарі 36
Набридло все мені. І всі 37
Дезертир 38
Доля пацифіста 38
Два погляди 39
Розстріл моджахедами полоненого 39
Сьогодні я живий 40
Поїздка до Попелюшки 40
За крок від раю 41
У грудях клекоти лелечі 45
Війна 46
У день, коли я народився 46
Поранення 47

Біла грива, чорний кінь 47
Як крик подертий з горла 48
Лежу розхристаний і босий 48
Така зичайна смерть 49
Осколки 49
Оце і е моя земля 52

ТРЕТІ ПІВНІ

Повертався небом пішки 54
Іду дощем. То падаю, то йду 54
Добий мене – гріха тобі не буде 55
Так біло-біло, тихо-тихо 55
Повернення 55
Ні на коні, ні під конем 56
Що таке війна? 56
Що б ви про нас тепер не говорили 57
Під чорним небом – чорний ліс 57
Прощання 58
Лист Андрієві Ігнатенку 58
Я завжди в снах своїх кричу 59
Нехай стоять в шерензі дні 59
Рабовласникам 60
Минають осторонь події 60
Якщо життя 61
Твої очі, колись такі глибокі 61
Ти ставишся до мене 61
І буде так, як ти сказала 62
Татуйований чоловік 62
Черепки давньої осені 63
Опам'ятатись ще не пізно 63
Ми побудуємо курінь 64
Ідуть дощі, ідуть літа 64
Розтане сніг, і крига скресне 65
Із мильних бульбашок слова 65
Ідуть на пенсію злодії 66
Лункі – під саме небо – кроки 66
Під сонцем менше й менше місця 67
Яка нудьга! Яка велика туга! 67
Поблизу жовтих стін в'язниці 67
Від пісні на зубах оскома 68
Хай буде дідько з бородою 68
Наша слава, наша воля 68
Кохання 69

Брукований широкий шлях 69
Пензлем у руці – свіча 70
Парк зіплів свої алеї 70
Такий самотній та убогий 71
О, ти Богиня цього храму! 71
Кохає юнка горобця 72
Можна жити і літати 72
Думки рояться, наче оси 73
Брат *брата* бив і у живіт 73
Укрита небом, на стерні 74
Просунув голову в петлю 74
Діти копають ямки для саджанців 75
Розмахуємо руками 75
Ховає полум'я свіча 76
Хто це 76
Боже, вільний! 77
Діагноз 77
Життя, твоїй вклоняюсь прозі 78
Пам'яті неперспективного села 78
І лиш думки – не справи зріють 79
Морем квітів пливе трактор 79
Дядько Дарвін 79
Поглянь, як зір у небі рясно 79
«Дайте мені точку опори...» 80
З циклу «Корона І скіпетр» 80
І не додати й не відняти 80
Сидить похмурий імператор 80
На лисій маківці – корона 81
Корони вічний ореол 81
Чутно-чутно, як в Мосновії 81
Поминки 82
Осінь торгує яблуками 83
Поламані коромисла брів 83
Дон Жуан 84
їв хліба скибку 84
Не горнися до плеча 84
Мовчи. Ти все уже сказала 85
Минай мене, не вітайсь 85
Стебло троянди 85
Несе нас течія дороги 86
Ні співчуття, ні осуду на лицях 86
Комендантська година 87
Спроба самовбивства 87
І я живу у власній хаті 88
Круки випили з очей сором 88

Громадянська війна 88
Кара надія живе в хатинці равлика 89
Прилетіла здалеку пташка 89
Словом кинула із пращі 90
Рукою в кучері густі 90
Сновидіння 91
Пробудження 91
Плач за Україною 92
Цигани 92
Коляда 33-го року і після 93
Ударився дзвін головою об землю 93
«Козацька слава» 94
Стара хата кладе мене у пазуху теплу 94
Любов на відстані 95
Не вір мені, бо й я не вірю 95
Моя руда, маленька білко 96
Нуджуся жінкою, голою, липкою 96
Приблуда 97
Акселератка 97
Втрачений спогад 98
Провалля таїною вабить 99
Пані Зої 99
То струмочком, то рікою 100
Миряни в церкві б'ють поклони 100
Поїду я до міста 101
Кінь був старий, а конюх п'яний 101
Віддавши п'ятниці Коран 102
Ліні Василівні Костенко 102
Дорога до сина 103
Самотньо нудить світом туга 104
Не залишай мене, лінива Музо 105
Молитва гасне на устах 105
Чорний день 106

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

СЛАПЧУК ВАСИЛЬ

НІМА ЗОЗУЛЯ

Вірші

Хкдожник *Зоя Слободян*

Редактор *Василь Іванишин*

Президент фірми *Петро Бобик*
Комерційний директор *Левко Клепак*
Головний редактор *Василь Іванишин*
Технічний редактор *Євген Гнатик*

Здано до складання 12.11.1993. Підписано до друку 25.01.94.
Формат 70x90 1/32. Гарнітура літературна. Папір друк. №1.
Друк офсетн. Умовн. друк. арк. 4,1. Умовн. фарбовідб. 4,39.
Обл.-вид. арк. 3,79. Тираж 2000 прим. Зам. № 1267-3.

Видавнича фірма «Відродження»
293720, м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 32, тел. 03244-21794.

Львівська книжкова фабрика «Атлас»
290005, м. Львів, вул. Зелена, 20.

Автор і видавці складають щиру подяку організаціям та людям, на кошти яких і завдяки яким ця книжка побачила світ:

Луцькому філіалу АБ «ІНКО»,
обласній Раді воїнів-інтернаціоналістів,
МП «ЛОРА»,
обласній Раді Спілки Молоді Волині,
об'єднанню «ВОЛИНЬДЕРЕВ»,
державному підприємству «ВОЛТЕКС»,
Волинському обласному управлінню у справах молоді і спорту,
Громадянину Швеції п. Сігварду Ліндквісту (Sigvard Lindqvist),
п. Марії Уколовій,
п. Світлані Чернезі

Головний спонсор видання – Луцький філіал АБ «ІНКО» (керуючий Василь ГАВРИЛИШИН)

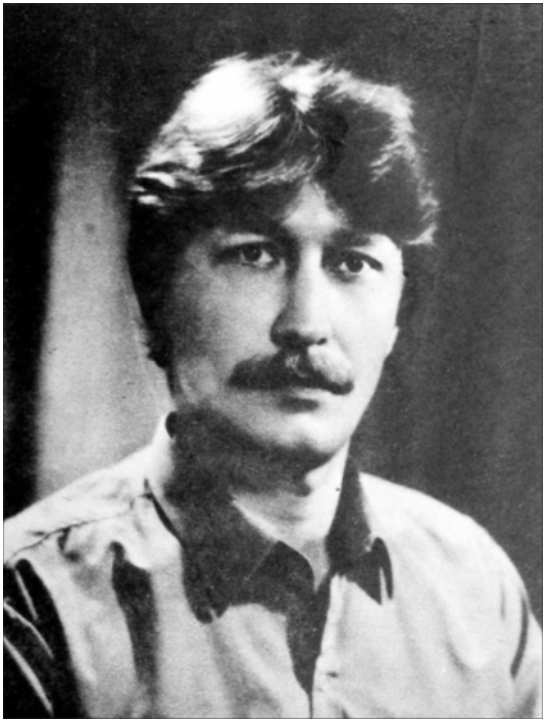

Василь Дмитрович Слапчук народився 23 грудня 1961 року в с. Новий Зборишів Горохівського району на Волині. Служив у Афганістані. Був тяжко поранений. Заочно навчається в Луцькому державному педагогічному інституті. Повість Василя Слапчука «Прокляття» була відзначена в щорічному міжнародному конкурсі кращих творів молодих українських літераторів «Гранослов–92». Автор поетичної збірки «Як довго ця війна тривала» та книжок для дітей «Гарний настрій» і «Брів їжак бережком». Друкувався в журналах «Вітчизна», «Дніпро», «Жовтень», «Військо України» та інших виданнях.